

Utkast - Planstrategi 2020 – 2023 per 20. september

Planstrategien bygger på lokale dokumenter som ligger på kommunens hjemmeside:

- Faktagrunnlag for samfunnsutvikling, fra april/september 2020
- Faktagrunnlag for folkehelse, fra september 2020
- Faktagrunnlag for klima, fra september 2020
- Logg med referater for medvirkning i prosessen

Klikk på denne lenken: www.indrefosen.kommune.no/planstrategi

Ett nasjonalt dokument er også brukt:

- Klimakur 2030, tiltak og virkemidler mot 2030

Klikk her: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1625/m1625.pdf>

I tillegg er FNs mål for bærekraftig utvikling brukt i noen grad.

Klikk her: <https://www.regjeringen.no/no/sub/fns-barekraftsmal/id2590133/>

Det politiske behandlingsforløpet er slik:

- Prosjektskissen ble vedtatt av formannskapet 30. april 2020
- Utkastet til planstrategi behandles trolig av formannskapet 30. september 2020
- Utkastet med forslag til vedtak skal ligge på høring i 4 uker, 01. – 29. oktober 2020
- Utkastet revideres sannsynligvis som følge av høringsuttalelser
- Utkastet til planstrategi behandles trolig av kommunestyret 5. november 2020

Innhold

Innledning	3
Måloppnåelse i forrige planperiode 2016-2019	4
Dagens tilstand og utfordringer	5
Ambisjoner i planperioden 2020-2023	12
Avslutning	15

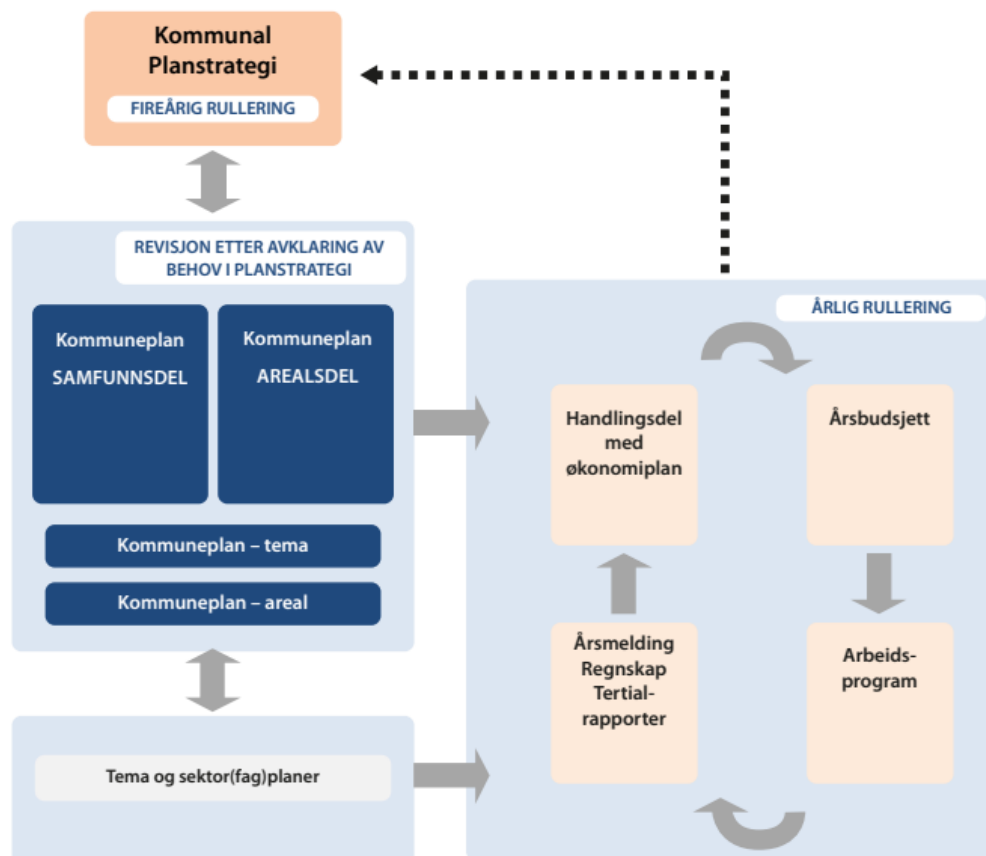

Innledning

🚦 Hva er en planstrategi?

Planstrategien er kommuners øverste styringsverktøy. Det er ikke en plan men et oversiktsdokument, som synliggjør samfunnets tilstand, med utfordringer og behov for planer, samt kommunens mål for 4-års perioden. Planstrategien er en avtale mellom kommunestyret og kommunedirektøren om hva som skal skje i årene 2020-2023.

Veilederen for kommunal planstrategi fremstiller plansystemet slik:

Les mer ved å trykke på lenken her:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/83801c9c858d402ea2958e1930fc421a/t-1494.pdf>

Figuren over regnes for å være noe utilnærmelig. Følgelig fremstilles også plansystemet slik:

Hva er utfordringene?	Hva skal oppnås?	Hvordan disponere arealet?	Hvordan jobbe for å nå målene?	Hva skal kommunen gjøre neste år?	Hva bidrar vi med?	Hva ble resultatet?
Planstrategi	Kommuneplanens samfunnsdel	Kommuneplanens arealdel	Temaplaner	Handlings- og økonomiplan	Årsplan	Årsrapport

Les mer ved å trykke på lenken her:

<https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/planstrategi-og-planprogram/>

Hva er de sentrale temaene?

Denne planstrategien vies:

- A. Samfunnets helhetlige tilstand, med attraktivitet i næringsliv, steder og folketall.
- B. Befolkningens helsetilstand, med sunne valg for innbyggere og kommune.
- C. Samfunnets klimatilstand, med gode alternativer for innbyggere, kommune og infrastruktur.
- D. Kommunens behov for å lage nye planer eller oppdatere eksisterende.

Kommunens innsikt i samfunnets helhetlige tilstand regnes som gjennomsnittlig god. Trolig er den meget god når det gjelder det som skjer i næringslivet og med folkehelsen. Innsikten er rimelig god når det gjelder det som rører seg i tettsteder og bygder samt folketallsendringer. Innsikten i klima er trolig mindre god.

Vurderingene i planstrategien bygger i hovedsak på flere faktabaserte dokumenter. Det er etablert tre lokale faktagrunnlag; for samfunnsutvikling, folkehelse og klima. Det nasjonalt utviklede dokumentet Klimakur 2030 med tiltak og virkemidler mot 2030, er også brukt. I tillegg kommer FNs mål for bærekraftig utvikling. Se lenkene på dokumentene på første side. Hensikten med faktagrunnlagene er å ha felles referansepunkter og oppnå en trygg refleksjon omkring samfunnets tilstand, utfordringer og muligheter.

Hvordan ble arbeidet organisert?

Ressursene som var tilgjengelig for å arbeide med faktagrunnlaget på klima, var begrenset. Følgelig bør/må det arbeides mer med det. Det kan la seg gjøre i regi av, eller ved siden av, kommuneplanens samfunnsdel, om det da vedtas at det skal lages en ny.

Oppdraget med utvikling av en ny planstrategi har vært organisert slik:

- Styringsgruppe - formannskapetets medlemmer
- Prosjektansvarlig - kommunedirektør
- Arbeidsgruppe - sektorsjef for næring og areal, miljørådgiver, folkehelsekoordinator og kommunikasjonsrådgiver
- Prosessleder – samfunnsplanlegger

Det har vært dialog med de fleste sektorer, politiske utvalg og råd, både digitalt og analogt.

Måloppnåelse i forrige planperiode 2016-2019

Ble målet i forrige planstrategi, med tilhørende samfunnsdeler, oppnådd?

For å kunne svare på spørsmålet ser vi på tekster i forrige planstrategi og de tidligere kommunenes samfunnsdeler.

Planstrategi for Leksvik, Rissa og Indre Fosen 2016-2019:

Rissa og Leksvik kommuner prioriterer vekst i folketallet. Dette har sammenheng med den sterke veksten som forventes i Trondheimsregionen i årene som kommer, samt den nye kampflybasen på Ørlandet. Hvordan kommunen skal skape attraktivitet og evne til å håndtere veksten på en god måte er derfor et sentralt tema. Vanvikan og Stadsbygd vil være

nærmest til å ta imot vekst som følge av tilgjengeligheten til Trondheim. Rissa sentrum blir kommunesentret i Indre Fosen, så her forventes også vekst. Vekst i Vanvikan er gunstig for å utvikle vekst i Leksvik. Øvrige tettsteder og bygder skal kunne utvikle sine særpreg.

Kommuneplanens samfunnsdel for Rissa, fra 2014:

Befolkningen øker i takt med arbeids- og næringslivet. Det vil si at befolkningsvekst skjer noenlunde parallelt med økning i antall arbeidsplasser, verdiskaping og vekst i ulike næringer. Om man i tillegg har varierte og attraktive botilbud, samt sjarmerende og karakteristiske bygder, så er sannsynligheten stor for at befolkningen vokser.

Kommuneplanens samfunnsdel for Leksvik, fra 2015:

Leksvik er i utvikling. Konklusjonen er at noen samfunnsområder er svært avgjørende for vekst og utvikling. Det bør gjøres en særlig innsats med utvikling av næring, infrastruktur, kommunale tjenester og det enkelte tettsteds egenart og muligheter.

Målet om befolkningsvekst i forrige planstrategi, ble nok delvis innfridd for kommunen samlet. Perioden 2010-2019 hadde en liten vekst, men den forsvant i 2018-2019. Plansonene Rissa og Stadsbygd hadde positiv utvikling i første periode, men i den siste var det kun Stadsbygd og Hasselvika-Fevåg som hadde det. Alle andre steder hadde negative innbyggertall. Starten på forrige planperiode var preget av en optimisme - Indre Fosen skulle få del i Trondheim kommunes vekst. Slik gikk det ikke. Trolig er det fjorden og mangel på fastlandsforbindelse til Trondheim som hindrer økt folketall til Indre Fosen, med større tilflytting og mindre utflytting. Allikevel er det kanskje grunn til å nevne sentraliseringen over hele landet, som også kan ha en viss betydning for dette.

Kommuneplanenes samfunnsdeler fra 2014/2015 inneholder optimisme og tro på økt folketall. Begrunnelsen var at sterkere næringsutvikling, attraktive botilbud, sjarmerende steder, bedre samferdsel og gode kommunale tjenester (blant annet innen oppvekst) fører til befolkningsutvikling. Overbevisningen er trolig ikke blitt mindre i inneværende planperiode, men den er nok blitt mer nyansert. Kommunen har tillit til at «Attraktivitetsmodellen», fra Telemarksforskning som står i boka «Hvorfor vokser steder, kan realiseres. Imidlertid pågår det sterke nærings- og stedsutviklingsprosesser i mange kommuner. De fleste distriktskommuner er med i 'kampen' om økte innbyggertall. Dette fordi det dreier seg om samfunnsoverlevelse og økonomisk bærekraft.

Forskjellen fra forrige til nåværende planperiode, ligger i forståelse av en langt sterkere satsing og kraftigere tiltak enn det kommunen hittil har hatt.

Selv om vi ikke kan si at målene fra forrige planstrategi og samfunnsdeler ble fullverdig nådd, er deler av samfunnet i fin utvikling. Faktisk ble om lag 80-90 % av tiltakene fra kommuneplanens samfunnsdeler realisert. Noen planer ble imidlertid ikke påbegynt eller fullført i forrige planperiode.

Dagens tilstand og utfordringer

Hva er tilstanden og utfordringene i samfunnet og kommunen – sett med en tradisjonell forståelse?

Indre Fosen er en rimelig ung kommune - med mye gammel sjel og kultur. Det er nesten tre år siden sammenslåingen skjedde. Det jobbes hardt med å realisere potensialet som ligger i en større administrasjon. Det må trolig mer innsats til for å samle kommunestyrepolitikere om sentrale utviklingsmål. Begge disse satsingene oppleves som klare forutsetninger for en sterk og attraktiv utvikling av samfunnet.

Utfordringsbilde for attraktivt nærings- og arbeidsliv

Det har vært en nedgang i sysselsettingen i løpet av de siste 10 årene, men de siste 3-4 årene har det vært en oppgang. Dersom vi skal nå målet om vekst i folketallet, er det nødvendig å skape vekst i næringslivet. En del av forklaringen på nedgangen er at det har vært vanskelige tider for de bransjene det er mest av i kommunen. Vi må imidlertid bygge på de bedriftene vi har, legge til rette og stimulere slik at de kan vokse og kanskje også få bedrifter til å flytte til kommunen.

De fleste sysselsatte jobber i kommunal virksomhet, industri, bygg - anlegg, landbruk, fiske - havbruk, transport - lagring, varehandel og privat tjenesteyting. Det er få store bedrifter med flere enn 100 ansatte, mange mellomstore og små virksomheter. Det er kjent at virksomheter gjør en kjempeinnsats for å utvikle bransjer og virksomheter. Det er ønskelig med satsing innen alle bransjer, og særlig på teknologirelaterte områder samt reiseliv og lokalmat. Flere bransjer har felles utfordringer, slik som; arbeidsgiveravgift, samferdsel, rekruttering, tilgang på kompetanse, forskning, nettverk, med videre.

Næringslivet har flere gode hjelpere:

- Sparebank Midt-Norge – avd. Rissa og Leksvik
- Stadsbygd Sparebank – avd. Rissa og Leksvik
- FI (tidligere Fosen Innovasjon)
- Omstillingsprogrammet
- Næringsforeningen i Trondheimsregionen (NIT) – avdeling Indre Fosen
- Areal- og næringssektoren - med landbruksteamet
- Næringsrådet

Av de nevnte aktørene, er det grunn til å trekke frem den nystartede NIT – avdeling Indre Fosen, som mange lokale virksomheter blir medlem av. Organisasjonen vil trolig få betydning for utvikling av mer robuste bransjer, flere forbindelser til forskningsbaserte miljøer, og fungere som dialogpartner for kommunen.

Næringsvennlighet har betydning for bransjenes utvikling, fra ide til etablert virksomhet. Det er imidlertid ikke kjent hvilken grad av næringsvennlighet som kjennetegner de forannevnte aktørene eller kommunale virksomheter. Det er nettopp startet et prosjekt som tar sikte på å styrke kommunens rolle som næringsutvikler, i samarbeid med lokale aktører.

Utfordringsbilde for tiltrekkende kommunesenter, tettsteder og grender

Det har vært nedgang i folketallet de siste fem årene. En del av årsaken er fødselsunderskudd og aldring. Vi trenger dermed netto tilflytting til kommunen hvis folketallet skal øke. Kommunen må være attraktiv å bo i og flytte til. Indre Fosen har en spredt struktur med flere tettsteder, bygder og grender. Vi må få hvert enkelt sted til å bli attraktive bosteder som folk ønsker å flytte til og bo i.

De største plansonene er Rissa, Leksvik, Stadsbygd, Vanvikan, Råkvåg, Hasselvika-Fevåg, Skaugdalen og Seter-Hindrem. Noen av disse regnes som tettsteder (av Statistisk sentralbyrå), mens andre er noe mindre - i innbyggertall, arbeidsplasser, handel og tjenester – og regnes som bygder og grender. Rissa er kommunesenter og størst på flere områder. Kommunen har rikt med skoler og barnehager. Flere steder har også helse- og

omsorgstjenester. Kulturlivet har blomstret. Handelen har skrantet, særlig i Rissa som hadde fin utvikling.

En del innbyggere og politikere føler at deres bygd er lite styrket av sammenslåingen. Flere steder har fått en satsing de siste årene: Hasselvika-Fevåg fikk Hysnes Helsefort, Stjørna-Råkvåg fikk delvis ny og renoverte skole, Leksvik fikk Smia (flerbrukshall) og Vanvikan fikk sentrumsplan, trolig ny barnehage og senere en felles videregående skole. Stadsbygd har fått omsorgssenter og Rissa en aktivitetspark.

En lokal spørreundersøkelse blant ungdom og innflyttere høsten 2019, viste at mange ønsker seg fine byggeklare tomter, bedre kollektivtransport, attraktive arbeidsplasser, flere møtestede, med mer.

Uavhengig av stedstilhørighet, mente en del av de spurte at Rissa bør forskjønnes: *Gjøre sentrum helhetlig, vakkert og grønt, med åpne og aktiviserende møteplasser for alle og noen særlige attraksjoner. Sentrum bør bli mindre tilrettelagt for bil og mer for syklende og gående.* Noe tilsvarende ble også sagt for Vanvikan.

Rimelig mange mente at hjemstedene deres i Råkvåg, Stadsbygd og Leksvik, er vakre og trygge steder. Disse oppfatningene må ikke tolkes slik at de spurte ikke ønsker forbedringer. Det gjør de, men kanskje ikke så omfattende grep som i Rissa. Les mer om dette i faktagrunnlaget for samfunnsutvikling.

Kommunens økonomi er ikke bærekraftig. Det er flere utredningsprosesser som pågår; Totalplanen, Oppvekstplanen samt Helse og omsorgsplanen. Alle med mål om bærekraftig struktur med tilhørende faglig, personellmessig og økonomisk balanse. Dokumentene forteller blant annet at antallet seniorer øker mens antallet juniorer avtar. Sektorenes budsjett må justeres og finne ny balanse.

I fordelingen av midler mellom ressurskrevende sektorer, er det grunn til å spørre om det er midler til nødvendig nærings-, steds- og befolkningsutvikling? Trolig er det ikke midler til å satse på både tettbebygde og spredtbygde strøk. Det bør derfor avklares hvilke steder det er strategisk riktig å satse på, i inneværende planperiode.

Refleksjonen omkring stedlig satsing har motstridende alternativer:

- Kommuneplanens samfunnsdeler (2014/2015) peker på **Rissa og Stadsbygd - Leksvik og Vanvikan.**
- Intensjonsavtalen (2015) har omfattende ambisjoner;
  - *Utvikle gode nærmiljø og oppvekstvilkår i hele kommunen, og ivareta en balansert utvikling i **alle deler av kommunen.***
  - *Kommunesenteret skal ligge i **Rissa.** Det legges til grunn at dette på sikt vil tjene alle deler av den nye kommunen. Av distriktpolitiske hensyn er det viktig å velge et kommunesenter som vil ha utviklingspotensial i samarbeid og konkurranse med andre sentra i regionen.*
  - *Nærheten og tilknytningen til Trondheim betyr mye for begge kommuner. I samarbeid med fylkeskommunene skal det utredes og arbeides for en felles videregående skole som legges til **Vanvikan.***
- Notatet om fastlandsforbindelse – konsekvenser for befolkningen (2018) peker på **Vanvikan og Stadsbygd.**

Kanskje bør det satses på Rissa og Stadsbygd i inneværende planperiode? Dette pga. kommunesenterets fremtidige potensiale for Fosen og på grunn av Stadsbygds potensiale som bosted, når fastlandsforbindelsen over Trondheimsfjorden kommer. Vanvikan er rimelig klarlagt med sentrum, videregående og boligtomter. Selv om det også planlegges en fastlandsforbindelse over Stjørnfjorden, har i hvert fall Hasselvika en

områderegulering for sentrum og mange boligtomter. Det må selvsagt lages reguleringsplaner for brohodene, på begge sider av Stjørnfjorden og Trondheimsfjorden.

Hittil er ikke folkehelse og klima drøftet som gjennomgående tema i samfunnet eller i kommunen. Det gjøres i regi av neste spørsmål.

Hva er tilstanden i samfunnet og kommunen – sett med en tidsriktig forståelse som omfatter folkehelse og klima?

Høsten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for bærekraftig utvikling frem mot 2030. De gjelder for alle land og er et veikart for den globale innsatsen for en bærekraftig utvikling. Bærekraftsmålene kan sies å være verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Trykk på lenken her for å lese mer:

<https://www.regjeringen.no/no/sub/fns-barekraftsmal/id2590133/>

Utfordringsbilde for sunn folkehelse

A. Hvilke sosiale og helserelaterte utfordringer har befolkningen?

Noen innbyggere lever med ensomhet, inaktivitet, overvekt og fedme, stress/prestasjons-jag (blant unge), bekymringsfull skjermbruk, mobbing, utenforskap og uførhet. Noen har også et utvidet alkohol- og rusmisbruk, samt psykiske plager/lidelser.

Flere steder mangler gang- og sykkelstier, har få sosiale møteplasser samt dårlig intern kollektivtransport.

Samfunnets fremste utfordringer er trolig inaktivitet, kosthold og aldring.

Les mer i Folkehelseoversikten - lenken står på første side.

B. Hva kjennetegner innbyggere som fremmer eget liv og helse?

Innbyggere med sunn helse følger i hovedsak nasjonale anbefalinger for fysisk aktivitet, stillesitting, kosthold (grønt og frukt), alkoholbruk og søvn.

Forskning viser at høyt utdannede er mest aktive, spiser mest grønt og frukt og rapporterer anbefalt mengde søvn. Dårlig selvpoplevd helse var dobbelt så vanlig ved lav utdanning som ved høy utdanning. Andelen med langvarig begrensende sykdom var lavest blant høyt utdannede. (HUNT4- undersøkelsen).

Innbyggere som er positive, med humor, er aktive i sosialt liv, rause, bryr seg om andre, deltagende i lag og organisasjoner m.v., fremmer også eget liv og helse.

C. Hvordan kan befolkningen oppfordres til å styrke folkehelsen for seg og andre?

Innbyggere bør ha lett og jevnlig tilgang til resultater fra forskning, råd og veiledning. Slik at hver og en kan ta riktige og sunne valg i hele livsløpet. Kommunen, organisasjoner og arbeidsgivere bør minne om folkehelse i alt vi gjør. Folkehelse bør vurderes i alle kommunale planprosesser og saksbehandling.

Innspillene som kom fra ledere og politikere til planstrategien, på spørsmål om folkehelse relaterte utfordringer, samsvarer noenlunde med de refleksjonene som folkehelsekoordinator har her.

Vurderingen foran berører flere av FNs bærekraftsmål og delmål, særlig: 3. God helse og livskvalitet, 4. God utdanning, 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst samt 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Disse sammenhengene bør belyses mer.

Utfordringsbilde for godt klima

Verden befinner seg i en klimakrise. Årsaken er at vi har hatt et overforbruk av fossil energi som olje og kull i den rike delen av verden i mange år.

Situasjonen medfører negative/truende konsekvenser:

- Høyere temperatur
- Mer og kraftigere nedbør
- Sterkere vinder
- Økt havnivå
- Høyere stormflonivå

Situasjonen fremstår kanskje ikke som bekymringsfullt, men et endret klima vil blant annet føre til at det blir vanskeligere å produsere mat og medisiner mange steder i verden, også her. Faren for ras og flom vil øke betraktelig. Dyrkajord, veier og annen infrastruktur vil etter hvert stå i fare for å bli ødelagt.

I internasjonale avtaler er det bestemt at landene skal arbeide for at den gjennomsnittlige temperaturen på jordkloden ikke skal stige mer enn 1,5 – 2 grader. Dersom det blir en høyere temperaturstigning, er det fare for at utviklingen ikke kan stanses. Da kan konsekvensene bli katastrofale. For å unngå denne fremtidig truende situasjonen, må vi redusere utslipp av CO₂ og andre klimagasser, samtidig som vi binder mer karbon.

Norge har gjennom internasjonale avtaler forpliktet seg til å redusere sine ikke kvotepliktige klimagassutslipp med minst 40% innen 2030. Det er også bestemt at Norge skal være klimanøytralt i 2050. Det betyr at utslippene av CO₂ ikke skal være større enn det vi klarer å binde av CO₂. Hoveddelen av disse utslippskuttene skal og må skje i kommunene.

Noen forklaringer:

- Ikke kvotepliktige utslipp = utslipp som fra transport, jordbruk, F-gasser, industri, energiforsyning og petroleum.
- Kvotepliktige utslipp = utslipp fra landbasert industri, offshoreanlegg og luftfart.
- Klimafotavtrykk = alle utslipp en person, bedrift eller kommune forårsaker (som følge av transport, oppvarming, møbler, klær, mat og annet).

A. Hvilke klimarelaterte utfordringer har Indre Fosen?

Forholdet til utslipp av CO₂

Dersom de ikke kvotepliktige utslippene som slippes ut i Indre Fosen fordeles på antall innbyggere, så har hver og en **et utslipp på ca. 5 tonn CO₂ ekvivalenter**. Disse fordeler seg i hovedsak på jordbruk, transport, annen mobil forbrenning, oppvarming og avløp. Dersom vi

tar med alle utslipp (klimafotavtrykket), vil utslippet per innbygger i Indre Fosen tilsvare 10-12 tonn CO₂. For å unngå at temperaturen stiger mer enn 1,5 – 2 grader, må det totale utslippet per person i Norge **reduseres til 2 – 3 tonn per person**. Vi har altså et mye høyere CO₂ utslipp per person enn det vi kan ha, for å bidra til at det blir mulig å leve her i mange generasjoner framover.

Siden det er ikke kvotepliktige utslipp vi forholder oss til i dette dokumentet, er jordbruk bransjen med størst utslipp i Indre Fosen. Dette er fordi det er en stor og viktig jordbrukskommune, som produserer mat for langt flere enn kommunens innbyggere. Utslippet fordeler seg på gjødselshåndtering, fordøyelsesprosesser hos husdyr samt arealer. Der de to førstnevnte forholdene er omtrent like store kilder til utslipp. Personbiltrafikk og tungtransport er også betydelige kilder til utslipp. Følgelig er det jordbruk og transport som har størst potensial for reduksjon.

I kommunal virksomhet er det bilkjøring som bidrar mest til ikke kvotepliktige utslipp. Les mer i Faktagrunnlaget for klima – lenken står på første side.

Tilpasning til et endret klima

Klimaendringene er her og klimaet vil endre seg i lang tid framover, selv om vi klarer å redusere utslippene. Derfor er det viktig at vi bygger et samfunn som tåler disse endringene.

B. Hva kjennetegner klimasmarte kommuner, sektorer og tettsteder?

Klimasmarte kommuner, sektorer og tettsteder kjennetegnes ved at de har en god helhetlig arealplanlegging på alle nivå. Det legges vekt på reduksjon av klimagassutslipp, energiomlegging og energieffektivisering gjennom planlegging og plassering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester. Det er fastsatt utbyggingsmønster og senterstruktur. Langsiktige grenser mellom tettstedsområder og store sammenhengende landbruks-, natur- og friluftsområder er definert. Det er lagt godt til rette for økt bruk av sykkel og gange i dagliglivet, og det er sammenhengende gang- og sykkelforbindelser av høy kvalitet. Potensialet for fortetting og videreutvikling utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk. Det er høy arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkter.

I klimasmarte kommuner og tettsteder er samfunnet lagt til rette slik at folk lever gode liv. Det betyr at innbyggere har nær tilgang på sosiale arenaer, kulturelle aktiviteter og mat, samt mulighet for naturopplevelse og fysisk aktivitet.

C. Hvordan kan kommunen og innbyggerne få ned klimagassutslippene og skape et klimarobust samfunn?

Kommunen kan bidra til en ønsket utvikling ved bruk av god helhetlig planlegging. Hensynet til klimaomstilling må vektlegges og planene må følges.

Ett redskap som kan brukes for å øke bevisstheten om klima i administrasjonen, er Guide for folkehelse, miljø og estetikk, som bør oppgraderes på klima. Guiden kan også løftes til å ligge som forutsetning/bestemmelse i kommuneplanens arealdel. Det er mulig at det bør lages en egen energi og klimaplan, som vektlegger hensynet til klima i all arealplanlegging. Arbeidet med faktadelen på klimagassutslipp bør fortsette, og oppdateres etterhvert som det kommer flere og bedre grunnlagstall.

Målet må være at Indre Fosen skal være et robust og sikkert samfunn i et endret klima. Innbyggerne kan bidra ved å skape seg gode alternative liv, hvor unger lærer at det er fint å gå og sykle til aktiviteter og skole (dersom det ikke er alt for langt), ta bussen, gjøre flere ærender når man først kjører, og så videre.

Innspillene som kom fra ledere og politikere til planstrategien, på spørsmål om klimarelaterte utfordringer, samsvarer noe med de refleksjoner som miljørådgiver har her.

Vurderingen foran berører flere av FNs bærekraftsmål og delmål, særlig: 6. Rent vann og gode sanitærforhold, 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn, 12. Ansvarlig forbruk og produksjon, 13. Stoppe klimaendringene, 14. Livet i havet og 15. Livet på land. Disse sammenhengene bør belyses mer.

Et samlet utfordringsbilde

Samfunnstilstanden oppleves som middels god, når det gjelder nærings- steds- og befolkningsutvikling. Indre Fosen er en distriktskommune med potensiale for helhetlig utvikling og med begrenset økonomi.

Den videre utviklingen av Indre Fosen er særlig avhengig av tre forhold:

- Politisk samling omkring noen overordnede mål, strategier og tiltak.
- Økonomisk kraft for å finansiere større infrastrukturelle grep.
- Administrativ evne til å realisere vedtak i lag med næringsaktører og innbyggere.

Suksess skapes ved en overbevisende interaktivitet mellom disse forholdene.

En spørreundersøkelse til ledere og politikere høsten 2020 hadde følgende spørsmål:

Ser du noen folkehelserelaterte utfordringer i ditt lokalmiljø?

Resultatet var at 39 svarte 'ja' og 10 'nei'/'delvis' eller svarte ikke, av totalt 49.

Flertallet (80 %) svarte at det er folkehelserelaterte utfordringer i deres nærmiljøer. Overbevisende mange reflekterte fritt og fint omkring flere folkehelserelaterte spørsmål. På dette grunnlaget synes administrasjon og politikere å ha rimelig god innsikt i folkehelse. Folkehelsekoordinator opplever at kommunen hensyntar folkehelse i prosesser og planer, trolig også i vedtak og anskaffelser.

Når det gjelder klimarelaterte forhold er situasjonen noe annerledes enn for folkehelse.

Spørreundersøkelsen til ledere og politikere høsten 2020 hadde dette spørsmålet:

Har du et bevisst forhold til din sektors påvirkning på klimaendringene og klimafotavtrykket?

Resultatet var at 23 svarte 'ja' og 26 'delvis'/'nei' eller svarte ikke, av totalt 49.

Flertallet (53 %) svarte at de har et haltende forhold til klimaendringer og klimafotavtrykk. Denne tendensen fortsetter i flere av svarene på klimarelaterte forhold. På dette grunnlaget synes verken administrasjon eller politikere å ha en tilstrekkelig god innsikt i klimagassutslipp eller klimatilpassing. Det er selvfølgelig individuelle unntak, men situasjonen dreier seg om å styrke den gjennomgående forståelsen.

Miljørådgiver opplever at kommunen ikke hensyntar klima i tilstrekkelig grad. Følgelig må klimarelatert kunnskap og satsing bli en naturlig del i prosesser og planer - vedtak og anskaffelser.

I sum oppleves den tradisjonelle og den tidsriktige samfunnsutviklingen, med folkehelse og klima, som middels god. Potensiale for utvikling er svært godt. Det må imidlertid gjøres en langt sterkere innsats for næring-, steds- og folketallsutvikling, samt klimarelaterte forhold.

Ambisjoner i planperioden 2020-2023

Hvilke plantyper og eksisterende planer har kommunen?

Trøndelag fylkeskommune ved Avdeling plan bekreftet 16.09.2020 at fremstillingen av plantyper under er akseptabel. Følgelig brukes de for å gruppere eksisterende og nye planer.

Kommunale planer fra tidligere planperioder - som fortsatt gjelder (inntil nye er etablert)

Kommunale planer etter Plan og bygningsloven	Øvrige kommunale planer
Planstrategi for Leksvik, Rissa og Indre Fosen kommune, 2016-2019	
Planstrategi for 2016-2019 Kommuneplaner - Kommuneplanens samfunnsdel, Rissa 2014-2026 - Kommuneplanens samfunnsdel, Leksvik 2017 - Kommuneplanens arealdel, Rissa 2010 - Kommuneplanens arealdel, Leksvik 1999 - Kommuneplanens arealdel, Verran 2008	Temaplaner - Bolig politisk plan for Indre Fosen 2018 - Arbeidsgiverpolitisk plan for Indre Fosen 2019 - Matstrategi for Indre Fosen, 2018 - Plan for kommunale fritidsklubber i Indre Fosen 2018-2019 - Veien til skolestart i Indre Fosen, 2018 - Helse- og sosial beredskapsplan for Indre Fosen - Smittevernplan for Indre Fosen - Pandemiplan for Indre Fosen - Guide folkehelse, miljø og estetikk i alt vi gjør, Rissa kommune, 2016 - Beitebruksplan Leksvik, 2015 - Beitebruksplan Rissa, 2013-2016 - Energi og klimaplan, tiltaksdel, Rissa 2009 - Energi og klimaplan, Leksvik 2007
Kommunedelplaner - Overordnet sikkerhets- og beredskapsplan, Indre Fosen 2019 - Risiko- og sårbarhetsanalyse, Leksvik kommune 2017 - Sikkerhet- og sårbarhetsanalyse, Rissa 2016-2026 - Boligpolitisk plan, Indre Fosen 2018-2026 - Forvaltningsplan for statlig sikra friluftsområder, Indre Fosen 2018-2022 - Barnehageplan Rissa, 2015-2018 - Kommunedelplan for Stadsbygd, 2009 - Kommunedelplan for Seter-Hindrem, 2005 - Kommunedelplan for Blankbygda, 1999	
Reguleringsplaner - Reguleringsplan for VGS i Vanvikan, 2019 - Områderegulering for Hasselvika sentrum og Hysnes, 2014 - Reguleringsplan Leksvik sentrum, 1994 - Reguleringsplan for Mælan sentrum, 1987 - Reguleringsplan for Råkvåg sentrum, 1986	

Listen over er ikke fullstendig.

Fylkeskommunen sier at det bør være et mål for kommunene å redusere antall planer. Det lar seg gjøre ved å innlemme mest mulig i overordnede kommuneplaner eller ved å være en aktiv part i regionale planer.

Hvilke planer har samfunnet og kommunen behov for i inneværende kommunestyreperiode?

Tre år etter sammenslåingen mellom Rissa og Leksvik, er det nødvendig å få på plass de overordnede styringsdokumentene for den nye kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon – og det er derfor viktig å prioritere dette arbeidet tidlig i perioden. Kommuneplanens arealdel bygger på kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsdelen redegjør for lokale, regionale og nasjonale føringer og premisser, klargjør problemer og utfordringer og gir mål og prioriteringer.

Kommuneplanens arealdel skal ta opp i seg og være et viktig virkemiddel for å gjennomføre de arealmessige behovene og prioriteringene fra samfunnsdelen. Dette er også et viktig perspektiv, for innretningen på og gjennomføringen av prosessen, for arealdelen. Både når samfunnsdelen og arealdelen lages samtidig og når de lages hver for seg.

Indre Fosen har utfordringer knyttet til attraktivitet og befolkningsutvikling. Tilrettelegging av tilstrekkelig næringsareal er en hovedoppgave. For å øke næringsområdenes attraktivitet og tilgjengelighet må det gjennomføres nødvendige avklaringer og detaljreguleringer. På flere av de eksisterende næringsområdene er det hensiktsmessig med en opprydding i form av reguleringsprosesser. Dette for å legge til rette for videreutvikling av eksisterende næringsliv.

Flere av tettstedene har et utdatert arealplanverk. Det må gjennomføres gode planprosesser for å legge til rette for ønsket samfunnsutvikling med næringskraft og attraktive steder. Flere planprosesser er ressurskrevende og disse bør fordeles på planperioden.

For å bli en attraktiv bostedskommune er det ønskelig å utarbeide mer detaljert planverk, særlig når det gjelder estetikk, uterom og frilufts-kvaliteter.

Omstillingsprogrammet har vist verdien ved et strukturert og metodisk næringsarbeid. Det er en utfordring å legge til rette for tiden etter omstillingsprogrammet. Arbeid med en strategisk næringsplan, handlingsprogram for næringskraft og bolyst, og beitebruksplan er strategisk viktige for utviklingen, også i et lengre tidsperspektiv enn 4 år.

I oversikten under er det flere nye planer som er vedtatt eller blir vedtatt i 2020. Det er grunn til å trekke frem Totalplanen, Oppvekstplanen samt Helse- og omsorgsplanen. De har betydning for kommunens bærekraft og utvikling. Trolig vil de største sektorene bruke inneværende planperiode på å realisere tiltak.

Behovet for nye kommunale planer i planperioden

Planer fordelt på plantyper	2020	2021	2022	2023
Planstrategi for Indre Fosen kommune, 2020-2023	X			
Kommuneplaner – som følger krav i Plan og bygningsloven (PBL)				
Økonomi- og handlingsplan for Indre Fosen, 2020-2023	X			
Kommuneplanens samfunnsdel for Indre Fosen, 2020-2031		X		
Kommuneplanens arealdel for Indre Fosen kommune		X		
Kommunedelplaner - som følger krav i PBL				
Totalplan for Indre Fosen kommune – en bærekraftig kommune, 2020	X			
Framtidens oppveksttilbud for Indre Fosen, 2020	X			
Helse- og omsorgsplan for Indre Fosen, 2020-2030	X			
Hovedplan for vann og avløp i Indre Fosen	X			
Kulturplan for Indre Fosen, 2020-2032	X			
Kulturminner i Indre Fosen		X		
Kommunedelplan Trafikksikkerhet 2020-2032	X			
Handlingsplan for vurdering i skolene	X			
Helhetlig oppvekstplan, inklusive barnehagene		X		
Overordnet risiko og sårbarhetsplan for Indre Fosen (justeres)			X	
Reguleringsplaner - som følger krav i PBL				
Områderegulering Stadsbygd		X		
Kommunedelplan/områdeplan Råkvåg			X	
Regulering bru Stjørnfjorden		X	X	X

Planer fordelt på plantyper	2020	2021	2022	2023
Detaljregulering Åsly Øst		X		
Detaljregulering Fevåg Havn		X		
Detaljregulering Rødberget næringsområde			X	
Detaljregulering Kvithyll næringsområde				X
Detaljregulering Kvithyll Nord (næringsareal)				X
Reguleringsendring Sæther industriområde				X
Detaljregulering næringsareal Leksvik (2023)				X
Andre kommunale planer - temaplaner som ikke følger i PBL				
Eierskapsstrategi for kommunale bygninger i Indre Fosen	X			
Digitaliseringsstrategi for Indre Fosen	X			
Handlingsprogram for næringskraft og bolyst i Indre Fosen, 2021-2022		X	X	
Strategisk næringsplan for Indre Fosen			X	
Landbruksplan for Indre Fosen, 2020	X			
Beitebruksplan		X		
Strategisk kompetanseplan for Indre Fosen		X		
Arbeidsgiverpolitisk plan for Indre Fosen (justeres)			X	
Tilsynsplan for byggesak		X		
Folkehelseoversikten for Indre Fosen, 2020-2024	X			
Demensplan for Indre Fosen		X		
Plan for psykisk helse og rus i Indre Fosen			X	
Plan for Habilitering og rehabilitering i Indre Fosen			X	
Veteranplan for Indre Fosen		X		
Handlingsplan for vold i nære relasjoner for Indre Fosen		X		

Klima- og energiplan er ikke foreslått som en ny plan. Faktagrunnlaget på klima må videreutvikles. Klimaarbeidet kan skje som del av samfunnsdelen eller parallelt med denne. Alternativt kan klimaarbeidet drives som en uavhengig planprosess. Disse alternativene bør drøftes politisk. Det er selvsagt fordeler med å etablere en klima- og energiplan. Det kreves imidlertid mer ressurser og antall planer økes. Klimarelaterte forhold må uansett innlemmes mer i prosesser, planer, vedtak og anskaffelser.

Kommunikasjon har ikke fått en egen plan eller strategidokument. Det er fordi kommunikasjon ikke er et isolert område i organisasjonen, men skal fungere som støtte til alle kommunens fag og tjenester. Hver plan bør inneholde egne kommunikasjonsmål og - tiltak knyttet direkte til hva kommunen ønsker å oppnå.

Det ønskelig å utarbeide en tilsynsplan for byggesak. Dette fordi kommunen har ansvar og plikt til å føre tilsyn (det er en lovpålagt oppgave). Det er nødvendig å lage et program med målsettinger og strategier for hvordan arbeidet skal gjennomføres og organiseres.

Hva bør målet være i ny planstrategi?

Et aktuelt målbilde kan være slik:

- Indre Fosen bør være et utviklingsorientert samfunn, med nærings- og bostedsattraktivitet og økt tilflytting.
- Tjenestene skal skje i takt med nasjonale og regionale føringer, med økt digitalisering.
- Kommunen skal være inviterende overfor forskningsmiljøer, bedrifter, organisasjoner og innbyggere.
- Hensynet til folkehelse, klima/miljø og estetikk bør innarbeides i prosesser, planer, vedtak og anskaffelser.

Planperioden bør kjennetegnes av færre planer med fokus på flerfaglig samarbeid.

Samfunnsutviklingen kan forsterkes med:

- ✚ Et systematisk og langsiktig attraktivitetsarbeid - i næringslivets bransjer, tettsteder og bygder, samt i befolkningen.
- ✚ Større infrastruktur tiltak - som for eksempel bru, vei, fiber og arealer. Det må også tilrettelegges for bransjer med fremtidig vekstpotensial samt sentrumsplaner med rom for opplevelser, parker, møteplasser, gang og sykkelstier, mm.
- ✚ En felles dugnad hvor næringsliv, kommune og organisasjoner er sammen om mål, strategier og tiltak.

Det vil være nødvendig å avsette tilstrekkelig med ressurser og prioritere arbeidet.

Avslutning

Arbeidet med planstrategien har konkretisert samfunnets tilstand, med utfordringer og behov. Kommunens situasjon er også vurdert. Prosessen har resultert i et forslag om prioritering av planarbeid for inneværende periode, 2020-2023.

Planstrategiens ambisjoner kan bli virkeliggjort ved hjelp av disse forholdene:

- Politisk samling om noen overordnede mål, strategier og tiltak.
- Økonomisk kraft for å finansiere større infrastrukturelle grep.
- Administrativ evne til å realisere vedtak i lag med næringsaktører og innbyggere.

Suksess skapes gjennom fellesskap om disse forholdene.

